

ХСИС-ийн Цагдаагийн сургуулийн Эрүүгийн эрх зүй, криминологийн тэнхимийн ахлах багш,
С.Гантулга
доктор (Ph.D), цагдаагийн хошууч

**МОНГОЛ УЛСАД ҮЙЛДЭГДЭЖ БҮЙ ГЭМТ ХЭРГИЙН БҮТЦЭД ЭЗЛЭХ ХУВИЙН ЖИН ӨНДӨР ЗАРИМ ГЭМТ ХЭРГИЙГ
ЭРҮҮГИЙН ХҮҮЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСӨЛД ТУСГАСАН БАЙДАЛ
(ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА)**

№	Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн төсөл	Монгол Улсын Эрүүгийн хууль (2002 он)	Шинэлэг байдал, өөрчлөлт	Эрүүгийн хуулийн төслийн ялын санц	Ялын интервалын өөрчлөлт
1.	17.1 дүгээр зүйл.Хулгайлах 1.Бусдын хөдлөх эд хөрөнгийг нууцаар, хүч хэрэглэхгүйгээр, хууль бусаар авсан бол долоо хоногос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 2.Энэ гэмт хэргийг: 2.1.хүн байнга амьдрах, үйл ажиллагаа явуулах зориулалттай орон байр, тусгайлан хамгаалсан байр, агуулахад нэвтэрч үйлдсэн; 2.2.түүх, соёл, шинжлэх ухаан, техник, технологийн хөгжилд чухал ач холбогдолтойд тооцож тусгайлан хамгаалсан байр, тусгайлан хамгаалсан байр, агуулахад нэвтэрч үйлдсэн; 2.3.ноцтой хохирол учруулсан, эсхүл их хэмжээний эд хөрөнгийг хулгайлсан; 2.4.учрах саадыг арилгах зорилгоор зэвсэг, тусгайлан бэлтгэсэн зэвсгийн чанартай зүйл хэрэглэсэн,	145 дугаар зүйл. Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах 145.1.Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлсны улмаас бага бус хэмжээний хохирол учирсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, нэг зугаас хоёр зуун тавин цаг хүртэл хугацаагаар албадан ажил хийлгэх, эсхүл нэгэс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ. 145.2.Энэ гэмт хэргийг давтан бүлэглэж буюу урьдчилан үгсэж тохиролцсон бүлэг, машин механизм, тусгайлан бэлтгэсэн багаж хэрэгсэл хэрэглэж буюу орон байр, агуулах саванд нэвтэрч үйлдсэн, энэ хэргийн улмаас үлэмж хэмжээний хохирол учирсан, олон тооны мал хулгайлсан бол эд хөрөнгийг хураах буюу хураахгүйгээр хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгэс хоёр зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй	- Хулгайлах гэмт хэргийг хохирлын хэмжээ шаардахгүй буюу хэлбэрийн бүрэлдэхүүнтэйгээр хуульчилсан. - түүх, соёл , шинжлэх ухаан, техник, технологийн хөгжилд чухал ач холбогдолтойд тооцож тусгайлан хамгаалсан эд зүйлсийг хулгайлсан үйлдлийг хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасан, - Энэ төрлийн гэмт хэргийг давтан, бүлэглэж үйлдсэн тохиолдолд хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасныг хассан. Учир нь хулгайлах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлсэн этгээд ялгүй тооцох хугацаа өнгөрөөгүй байхдаа дахин энэ төрлийн гэмт хэрэг үйлдсэн тохиолдолд хүндрүүлэн ял оногдуулдаг. Энэ нь тухайн хүний эрх зүйн байдлыг өмнө нь хулгайлах гэмт хэрэг үйлдсэн гэж дордуулж байгаа нь Эрүүгийн хуулийн гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдэд тухайн гэмт хэрэгт нь	- Үндсэн бүрэлдэхүүн: долоо хоногос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	-Хорих ялын доод хэмжээ 7 хоногт болж багассан. Хулгайлах гэмт хэргийн үндсэн бүрэлдэхүүнд хорих ял оногдуулдаггүй байсныг оногдуулахаар зааж, дээд хэмжээ таван жил болж нэмэгдсэн. -Гэрийн хорионд байлгах ялын шинэ төрлийг нэмж, торгох, албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай ялын төрлийг хассан.
				- Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	-Хорих ялын доод хэмжээ өөрчлөгдөөгүй, харин дээд хэмжээ 3 жилээр нэмэгдсэн. -Торгох, албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай ялыг төрлийг хассан.

машин механизм ашигласан бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 3.Энэ гэмт хэргийг: 3.1.байнга тогтвортой үйлдсэн; 3.2.зохион байгуулалттай гэмт бүлэг үйлдсэн бол таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл хоёроос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 145.3.Энэ хэргийг зохион байгуулалттай бүлэг үйлдсэн, эсхүл энэ хэргийн улмаас хохирогчийг амьдралын эх үүсвэрээс нь салгасан буюу их хэмжээний хохирол учирсан, түүнчлэн нийтэд учирсан гамшигт байдлыг далимдуулж үйлдсэн бол эд хөрөнгийг хурааж, хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг хоёр зуун тавин нэгээс таван зуу дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл таваас дээш арван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 145.4.Энэ хэргийг булаах, дээрэмдэх, уулгалан довтлох гэмт хэрэгт шийтгүүлсэн этгээд, түүнчлэн онц аюултай гэмт хэрэгтэн, гэмт бүлэглэл үйлдсэн, энэ хэргийн улмаас онц их хэмжээний хохирол учирсан бол эд хөрөнгийг хурааж, арваас дээш арван таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	зөвхөн нэг удаа эрүүгийн харууллага хүлээлгэнэ гэсэн заримтай харшилж байна. - Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд байнга тогтвортой үйлдсэн буюу энэ төрлийн гэмт хэргийг амьдрах эх үүсвэрээ болгож, тогтмол үйлдэх талаар заасан. Энэ нь энэ төрлийн гэмт хэргийг байнга үйлдэж, амьдрах эх үүсвэрээ болгосон этгээдүүдэд үйлдлийн нийгмийн аюулын шинж чанарт тохирсон хүнд ял оногдуулах боломжийг олгоно. - Практикт ихээхэн маргаан үүсгэдэг энэ хэргийн улмаас хохирогчийг амьдралын эх үүсвэрээс нь салгасан гэснийг хассан. Учир нь үүнийг хулгайлсан зүйлийн хэмжээ, үнээр бус хохирогчийн амьдралд уг зүйлийн гүйцэтгэж байсан эдийн засгийн ач холбогдлыг шалган тогтоосон хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор, шүүгчээс өгөх үнэлэмжээр тодорхойлдог. Ийм учраас эрүүгийн байцаан шийтгэх ажиллагааг хэрэгжүүлэгч субъектууд субъектив хандлага гаргах байдал ажиглагддаг байв. - Ялын интервалын хувьд уян хатан байдлаар төсөлд тусгасан. Тухайлбал, Төслийн 17.1-т заасан хулгайлах гэмт	- Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ 5 жилээр багасч, дээд хэмжээ 3 жилээр нэмэгдсэн.
--	---	--	--	---

			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан. Харин албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай, эдлүүлэхэд хүндрэлтэй ялыг төрлийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 3 дахин багассан. Гэрийн хорионд байлгах болон хорих ялын төрлүүд нэмэгдэж, баривчлах ял хасагдсан.
			хэрэгт долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэхээр заасан. Энэ нь шүүх үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын хэр хэмжээ, шинж чанар, хохирлын хэмжээ, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийн хувийн болон гэмт хэрэг үйлдэгдсэн нөхцөл байдал, гэм буруугаа ухамсарлаж буй байдал зэргийг харгалзан ял оногдуулах өргөн боломж нээж өгсөн.		хэрэг - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой, шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төс		

	хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 2.Энэ гэмт хэргийг энэ хуулийн 10.1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хүндрүүлэх нөхцөл байдалтайгаар үйлдсэн бол нэг зуун тооцооны нэгжээс хоёр мянга гурван зуун дөчин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	хорь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэгээс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ. 99.2.Энэ хэргийг давтан буюу бүлэглэж үйлдсэн бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс нэг зуу дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, хоёр зуун тавин нэгээс гурван зуун тавин цаг хүртэл хугацаагаар албадан ажил хийлгэх, эсхүл гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ.	бүрэлдэхүүнтэйгээр тус тус төслийн 11.6-ын 1-т заасан. -Ингэж хэлбэрийн бүрэлдэхүүнтэйгээр хуульчилсан нь хүний бие махбодийн халдашгүй байдлыг хангахад ихээхэн ач холбогдолтой. Учир нь бусдыг зодож, бие махбодид нь халдсан боловч гэмтэл учруулаагүй гэсэн шалтгаанаар эрүүгийн хариуцлага хүлээдэггүй байсан тогтолцоо өөрчлөгдөнө. - Энэ гэмт хэргийг давтан үйлдсэн бол хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасныг хассан. - Ялын интервалын хувьд уян хатан байдлаар төсөлд тусгасан. - Ялын төрлийн хувьд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг нийгэмшүүлэхэд ач холбогдолтой шинэ төрлийн гэрийн хорионд байлгах ялыг төсөлд шинээр тусгасан.	хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс хоёр мянга гурван зуун дөчин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Торгох ялын доод хэмжээ 50 дахин, дээд хэмжээ 5 дахин багассан. Албадан ажил хийлгэх, баривчлах ял хасагдаж, хорих ялын төрөл нэмэгдсэн.
3.	17.3 дугаар зүйл.Залилах 1.Хуурах, баримт бичиг, эд зүйл ашиглаж, эсхүл цахим хэрэгсэл ашиглаж, зохиомол байдлыг зориудаар бий болгох, сүсэг бишрэлийг далимдуулах, бодит байдлыг нуух замаар бусдыг төөрөгдөлд оруулж, эсхүл нэр хүнд, урьдын харилцааны явцад бий болсон итгэлийг урвуулан ашиглаж эзэмшигч, өмчлөгчийн эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхийг хууль бусаар шилжүүлэн авсан	148 дугаар зүйл. Бусдын эд хөрөнгийг залилан мэхлэж авах 148.1.Бусдын эд хөрөнгө, эсхүл түүнийг өмчлөх эрхийг хуурч мэхлэх, итгэл эвдэх аргаар олж авсны улмаас бага бус хэмжээний хохирол учирсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, нэг зугаас хоёр зуун тавин цаг	-Залилах гэмт хэргийг хохирлын хэмжээ шаардахгүй буюу хэлбэрийн бүрэлдэхүүнтэйгээр хуульчилсан. - Гэмт хэргийн бүрэлдэхүүний объект талын нэмэгдэл шинж болох үйлдлийн аргыг диспозицид дэлгэрэнгүй хуульчилсан нь практикт иргэний эрх зүйн зөрчлөөс энэ гэмт хэргийг ялган зүйлчлэхэд ач холбогдолтой болсон.	-Үндсэн бүрэлдэхүүн:нэг зуун тооцооны нэгжээс хорин дөрвөн мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэг сараас таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг сараас таван жил хүртэл хугацаагаар	Торгох ялын доод хэмжээ өөрчлөгдөөгүй, харин дээд хэмжээ 3 дахин нэмэгдсэн. -Гэрийн хорионд байлгах, хорих ялын төрлийг шинээр нэмсэн. -Торгох, албадан ажил хийлгэх, баривчлах зэрэг үр нөлөө багатай ялын төрлийг

58

	эд хөрөнгийн эрхийг сэргээсэн бол залилах гэмт хэргийг үйлдсэнд тооцоггүй.	бүлэглэл үйлдсэн, түүнчлэн энэ хэргийн улмаас онц их хэмжээний хохирол учирсан бол эд хөрөнгийг хурааж, арваас дээш арван таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	бусад байдлаар эд хөрөнгийн эрхийг сэргээсэн бол залилах гэмт хэргийг үйлдсэнд тооцоггүй" гэж хуульчилсан. Энэ нь энэ төрлийн гэмт хэргийн илрүүлэлт, хохирол нөхөн төлүүлэлтийг хангах, шүүх, прокурор, цагдаагийн байгууллагын ажлын ачааллыг багасгахад эерэгээр нөлөөлөх заалт болсон.		
--	--	---	--	--	--

20.19 дүгээр зүйл. Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 1.Бусдад хүч хэрэглэж эсхүл хүч хэрэглэхээр заналхийлж, эсхүл эд хөрөнгө устгаж, гэмтээж, эсхүл эдгээр үйлдэлд өдөөн турхирч, татан оруулж хүний бие махбодийн болон өмч хөрөнгийн халдашгүй байдал, аж ахуйн нэгж байгууллагын хэвийн үйл ажиллагаа, хүмүүсийн харилцааны тогтсон хэм хэмжээнд халдсан бол нэг зуун тооцооны нэгжээс нэг мянга гурван зуун гучин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл долоо хоногоос гурван сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	181 дүгээр зүйл. Танхайрах 181.1.Бусдыг илтэд үл хүндэтгэн хүч хэрэглэх буюу хүч хэрэглэхээр заналхийлж, нийгмийн хэв журмыг ноцтой зөрчсөн бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс нэг зуу дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 181.2.Энэ хэргийг: 181.2.1.догшин авирлаж; 181.2.2.нийгмийн хэв журам хамгаалах үүргээ биелүүлж байгаа цагдаагийн ажилтан, төрийн болон олон нийтийн төлөөлөгч, танхайрсан үйлдлийг таслан зогсоох гэсэн иргэнийг эсэргүүцэж; 181.2.3.урьд нь энэ хэрэгт шийтгүүлсэн этгээд; 181.2.4.даван; 181.2.5.бүлэглэж үйлдсэн бол гурваас дээш таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 181.3.Энэ хэргийг онц аюултай гэмт хэрэгтэн, түүнчлэн бол таваас дээш найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	“...нийгмийн хэв журмыг ноцтой зөрчсөн” гэж хэт ерөнхий байдлаар хуульчилсан байсныг өөрчилж, олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах гэмт хэргийн бүрэлдэхүүний объектив талыг “Бусдад хүч хэрэглэж эсхүл хүч хэрэглэхээр заналхийлж, эсхүл эд хөрөнгө устгаж, гэмтээж, эсхүл эдгээр үйлдэлд өдөөн турхирч, татан оруулж хүний бие махбодийн болон өмч хөрөнгийн халдашгүй байдал, аж ахуйн нэгж байгууллагын хэвийн үйл ажиллагаа, хүмүүсийн харилцааны тогтсон хэм хэмжээнд халдсан бол” гэж дэлгэрэнгүй хуульчилсан нь танхайрах зөрчил болон бусад төсөөтэй гэмт хэргээс энэ гэмт хэргийг ялган зүйлчлэхэд ихээхэн ач холбогдолтой болсон. -Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд хуульчилсан байдал “зэвсэг, зэвсгийн чанартай бусад зүйл хэрэглэж үйлдсэн” гэснийг “зэвсэг, тусгайлан бэлтгэсэн зэвсгийн чанартай зүйл хэрэглэж” гэж өөрчилсөн. Бааранд маргалдаад шар айрагны шил, гудамжинд газраас чулуу авч танхайрах үйлдэлдээ ашигласан бол гэмт хэрэг	Торгох ялын доод хэмжээ 50 дахин, дээд хэмжээ 8 дахин багассан. Баривчлах ялын төрөл хасагдаж, хорих ялын хэмжээ 1-3 жил байсан бол долоо хоногоосгурван сар хүртэл болж багассан.
---	---	---	---

	3.Энэ зүйлийн 1, 2-т заасан гэмт хэргийг зэвсэг, тусгайлан бэлтгэсэн зэвсгийн чанартай зүйл хэрэглэж, эсхүл бусдын эд хөрөнгийг дээрэмдэж, эсхүл галдан шатааж, эсхүл бусдын бие махбодид хүнд хохирол учрах, амь нас хохирох нөхцөл байдалд хүргэж, бусдын эд хөрөнгөд ноцтой хохирол учруулж үйлдсэн бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.		төгсч, 5-8 жил хорих ял шийтгэж байгаа одоогийн хатуу эрх зүйн зохицуулалтыг өөрчлөхийг шаардсан олон нийт, шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагын шаардлагаас үүдэж, өөрчилсөн. Төсөлд тухайн этгээд олон нийтийн амгалан тайван байдлыг алдагдуулахын тулд зэвсэг, урьдчилан тусгайлан бэлтгэсэн зэвсгийн чанартай зүйлийг хэрэглэж үйлдсэн байхаар заасан. - нийгмийн хэв журам хамгаалах үүргээ биелүүлж байгаа цагдаагийн ажилтан, төрийн болон олон нийтийн төлөөлөгч, танхайрсан үйлдлийг таслан зогсоох гэсэн иргэнийг эсэргүүцэж үйлдсэн бол ял хүндрүүлэхээр заасан байсныг хассан,	Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: нэг таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорьонд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ 2 жилээр багасч, дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй. Сонгох санцитай болж гэрийн хорьонд байлгах ялын төрөл шинээр нэмсэн. Хорих ялын доод хэмжээ 3 жилээр багасч, дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.
5.	27.10 дугаар зүйл. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, ашиглалтын журам зөрчих 1.Автотээврийн хэрэгслийн жолооч хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль тогтоомж, бусдын бие махбодид хүндэвтэр	215 дугаар зүйл. Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг аюулгүй байдлын болон ашиглалтын журам зөрчих 215.1.Жолооч хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль тогтоомж зөрчсөний улмаас бусдын бие махбодид хүндэвтэр	-Энэ гэмт хэргийн улмаас бусдад үлэмж хэмжээний хохирол учруулсан бол эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээр заасан гэмт хэргийн бүрэлдэхүүний объект талын хор уршгийг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс хоёр мянга гурван зуун дөчин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр сараас зургаан сар	Торгох ялын доод хэмжээ 5 дахин, дээд хэмжээ 2 дахин багассан. Баривчлах ял хасагдаж, гэрийн хорьонд байлгах ялын төрлийг нэмсэн.

ХАВСРАЛТ СУДАЛГАА

захиргааны хэм хэмжээний актыг зөрчсөний улмаас хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол учруулсан бол нэг зуун тооцооны нэгжээс хоёр мянга гурван зуун дөчин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл хоёр сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	гэмтэл, эсхүл үлэмж хэмжээний хохирол учирсан бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг хоёр жил хүртэл хугацаагаар хасах буюу хасахгүйгээр хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэгээс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ.	-Энэ гэмт хэргийг тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхгүй хүн үйлдсэн бол хүндрүүлэхээр заасан нь практикт үйлдэгдэж буй жолоодох эрхийн үнэмлэхгүй, эсхүл жолоодох эрхээ хасуулсан этгээдийн үйлдэлд ял хүндрүүлэн хариуцлага хүлээлгэх боломж бүрдүүлнэ.	хүртэл гэрийн байлгах, сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Торгох, баривчлах ял хасагдаж, гэрийн хорионд байлгах ялын төрөл нэмсэн.
2.Энэ гэмт хэргийг: 2.1.согтуурсан, мансуурсан үедээ үйлдсэн; 2.2.тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхгүй хүн үйлдсэн; 2.3.хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулсан; 2.4.их хэмжээний хохирол учруулсан бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг нэг жилээс гурван жил хүртэл хугацаагаар хасч, нэг сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	215.2.Энэ хэргийг согтуугаар үйлдсэн, бусдын бие махбодид хүнд гэмтэл, эсхүл их хэмжээний хохирол учирсан бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг гурван жил хүртэл хугацаагаар хасч хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	хэсэгт энэ гэмт хэргийгсогтуурсан, мансуурсан үедээ үйлдэж хүний амь нас хохироосон бол ял хүндрүүлэхээр заасан нь өнөөгийн нөхцөл байдалд тохирсон, иргэдийг энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, согтуурсан, мансуурсан үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодохоос татгалзахад хүргэх чухал өөрчлөлт болно.	Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг гурван жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хасч, нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ 2 жилээр багассан бол дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.
3.Энэ гэмт хэргийн улмаас хүний амь насыг хохироосон	Хорих ялын доод хэмжээ 2 жилээр багассан бол дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.	Хорих ялын доод хэмжээ 2 жилээр багассан бол дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.	Хорих ялын доод хэмжээ 2 жилээр багассан бол дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.	Хорих ялын доод хэмжээ 2 жилээр багассан бол дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.

ОНОЛ, АРГА ЗҮЙН УЛИРАЛ ТУТМЫН СЭТГҮҮЛ. 2015. № 2 (52)

бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг гурван жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хасч, нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 4.Энэ зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан гэмт хэргийг согтуурсан, мансуурсан үедээ үйлдсэн, эсхүл энэ гэмт хэргийн улмаас хоёр эсхүл түүнээс дээш хүний амь насыг хохироосон бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг таван жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хасч, хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	хэмжээг нэг зуун тавин нэгээс хоёр зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл гурваас дээш таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 215.4 энэ хэргийн улмаас хоёр ба түүнээс дээш хүний амь нас хохирсон бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг таван жил хүртэл хугацаагаар хасч, таваас дээш арван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Тайлбар: Энэ зүйлд заасан “жолооч” гэдэгт тээврийн хэрэгсэл жолоодож байгаа жолоодох эрхийн үнэмлэхтэй, үнэмлэхгүй аливаа этгээд, “тээврийн хэрэгсэл” гэдэгт хүн, ачаа тээвэрлэхэд зориулсан бүх төрлийн автомашин, мотоцикл, трактор, өөрөө явагч бусад машин, цахилгаан тээврийн хэрэгсэл, түүнчлэн бусад механикжсантээврийн хэрэгслийг тус тус ойлгоно	Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг таван жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ өөрчлөгдөөгүй бол дээд хэмжээ 2 жилээр багассан.
17.2 дугаар зүйл. Дээрэмдэх 1.Бусдын эд хөрөнгийг илээр, хүч хэрэглэхгүйгээр, хууль бусаар авсан бол зургаан сараас хоёр жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл зургаан сараас хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 2.Бусдын эд хөрөнгийг хүч хэрэглэж, эсхүл хүч хэрэглэхээр	147 дугаар зүйл. Бусдын эд хөрөнгийг дээрэмдэх 147.1.Бусдын эд хөрөнгийг авах зорилгоор амь биед нь аюултайгаар хүч хэрэглэж буюу хүч хэрэглэхээр заналхийлж довтолсон бол гурваас дээш таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 147.2.Энэ хэргийг давтан, бүлэглэж буюу урьдчилан үгсэж тохиролцсон бүлэг, урьд энэ	Үндсэн бүрэлдэхүүн: зургаан сараас хоёр жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл зургаан сараас хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ 3 жил байсан бол 6 сар болж, 6 дахин багассан болдээд хэмжээ 2 жил болж, 3 жилээр багассан. Зөвхөн хорих ялтай байсан бол гэрийн хорионд байлгах ялын төрөл шинээр нэмэгдсэн.

ХАВСРАЛТ СУДАЛГАА

	заналхийлж авсан бол нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 3.Энэ гэмт хэргийг: 3.1.байнга тогтвортой үйлдсэн; 3.2.зэвсэг, тусгайлан бэлтгэсэн зэвсгийн чанартай зүйл хэрэглэж үйлдсэн; 3.3.зохион байгуулалттай гэмт үйлдсэн бол найман жилээс арван таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	гэмт хэрэгт болон булаах, далайлан сүрдүүлэх гэмт хэрэгт шийтгүүлсэн этгээд үйлдсэн, эсхүл зэвсэг, зэвсгийн чанартай бусад зүйл хэрэглэсэн, энэ хэргийн улмаас бусдад их хэмжээний хохирол учирсан бол эд хөрөнгийг хураах буюу хураахгүйгээр таваас дээш арван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 147.3.Энэ хэргийг онц аюултай гэмт хэрэгтэн, зохион байгуулалттай бүлэг, гэмт бүлэглэл, урьд нь уулгалан довтлох гэмт хэрэгт шийтгүүлсэн этгээд үйлдсэн, энэ хэргийн улмаас онц их хэмжээний хохирол, бусдын бие махбодид хүнд гэмтэл учирсан бол эд хөрөнгийг хурааж арваас дээш хорин жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	бүлэглэж үйлдсэн болхундрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасныг хассан. -Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд байнга тогтвортой үйлдсэн буюу энэ төрлийн гэмт хэргийг амьдрах эх үүсвэрээ болгож, тогтмол үйлдэх талаар заасан. Энэ нь энэ төрлийн гэмт хэргийг байнга үйлдэж, амьдрах эх үүсвэрээ болгосон үйлдлийн нийгмийн аюулын шинж чанарт тохирсон хүнд ял оногдуулах боломж олгоно. -зэвсэг, тусгайлан бэлтгэсэн зэвсгийн чанартай зүйл хэрэглэж үйлдсэн бол онц хүндрүүлэхээр заасан нь өнөөгийн эрүүгийн нөхцөл байдалд тохирсон, хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалахад ач холбогдолтой.	Хундрүүлэх бүрэлдэхүүн: нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн:найман жилээс арван таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ 3 жилээр, дээд хэмжээ 2 жилээр тус тус багассан. Зөвхөн хорих ял оногдуулахаар заасан байсан бол гэрийн хорионд байлгах ялын төрөл шинээр нэмсэн. Хорих ялын доод хэмжээ 2 жилээр, дээд хэмжээ 5 жилээр тус тус багассан.	
7.	27.11 дүгээр зүйл. Авто тээврийн гэмт хэрэг үйлдсэн жолооч зугтаах 1.Энэ хуулийн 27.10 дугаар зүйлд заасан гэмт хэрэг үйлдсэн жолооч хэргийн газрыг зориуд орхиж зугтаасан бол нэг зуун тооцооны нэгжээс хоёр мянга гурван зуун дөчин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл хоёр сараас	216 дугаар зүйл. Зам тээврийн ослын үед жолооч үүргээ биелүүлэхгүй байх, зугтаах 216.1.Зам тээврийн осол гаргасан жолооч хохирсон хүнд яаралтай тусламж үзүүлэх, осол гарсан талаар зохион байгууллага, албан тушаалтанд мэдэгдэх үүргээ биелүүлээгүй бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг хоёр жилийн хугацаагаар хасах буюу хасахгүйгээр хөдөлмөрийн хөлсний доод	-Зам тээврийн осол гаргасан жолооч хохирсон хүнд яаралтай тусламж үзүүлэх, осол гарсан талаар зохион байгууллага, албан тушаалтанд мэдэгдэх үүргээ биелүүлээгүй үйлдлийг гэмт хэрэгт тооцохгүй болсон.	нэг зуун тооцооны нэгжээс хоёр мянга гурван зуун дөчин тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл хоёр сараас зургаан сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Торгох ялын доод хэмжээ 50 дахин, дээд хэмжээ 1.5 дахин тус тус багассан. Хорих ялын доод хэмжээ 10 сараар, дээд хэмжээ 4 жил 6 сараар багассан. Баривчлах ялыг хасч, гэрийн хорионд байлгах ялын төрлийг нэмсэн.	

	зургаан сар хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэгээс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ. 216.2.Жолооч зам тээврийн осол гарсан газрыг санаатай орхиж зугтаасан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс далан тав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.				
	16.1 дүгээр зүйл.Хүүхдийг гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулах 1.Хүүхдэд амлалт өгч, эсхүл хууран мэхэлж, эсхүл хүч хэрэглэж, хүч хэрэглэхээр заналхийлж, эсхүл хохирогчийн эдийн засаг, эрүүл мэнд, хөгжлийн бэрхшээлтэй байдал, гэр бүлийн таагүй орчин, амьдрал ахуйн бусад хүнд байдлыг далимдуулж гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулсан бол нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 2.Хүүхдийг зохион байгуулалттай гэмт бүлэгт, эсхүл найман жилээс дээш хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэгээс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ. 216.2.Жолооч зам тээврийн осол гарсан газрыг санаатай орхиж зугтаасан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс далан тав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	114 дүгээр зүйл.Насанд хүрээгүй хүнийг гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулах 114.1.Насанд хүрээгүй хүнийг хүч хэрэглэж буюу хүч хэрэглэхээр заналхийлэх, хууран мэхлэх болон бусад аргаар гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оролцуулсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, нэг зугаас хоёр зуун цаг хүртэл хугацаагаар албадан ажил хийлгэх, эсхүл нэгээс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ. 114.2.Энэ хэргийг насанд хүрээгүй хүнийг хүмүүжүүлэх үүргийг хуулиар хүлээсэн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, сурган хүмүүжүүлэгч	-гэмт хэргийн бүрэлдэхүүний объектив талын үйлдлийн аргыг дэлгэрэнгүй заасан. -Хүүхдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах үүднээс ялын бодлогыг чангатгасан. - насанд хүрээгүй хүнийг хүмүүжүүлэх үүргийг хуулиар хүлээсэн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, сурган хүмүүжүүлэгч үйлдсэн бол хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд хуульчилсныг хассан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: арван мянган тооцооны нэгжээс дөчин мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Гэрийн хорионд байлгах, хорих ялын төрөл нэмэгдэж, баривчлах ялын төрөл нэмэгдсэн. Хорих ялын доод хэмжээ 3 жилээр багасч, дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.
8.						

			Үйлдсэн бол хоёр зуун тавин нэгээс таван зуун цаг хүртэл хугацаагаар албадан ажил хийлгэх, эсхүл таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 114.3. Насанд хүрээгүй хүнийг зохион байгуулалттай бүлэг буюу гэмт бүлэглэлд элсүүлсэн, эсхүл онц хүнд гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулсан бол таваас дээш найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	шийтгэхээр заасан гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулсан бол арван мянган тооцооны нэгжээс дөчин мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.
Торгох, баривчлах ялыг хасч, гэрийн хорионд байлгах, хорих ялын төрлийг нэмсэн.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	-Хориглосон мансууруулах бодис болон сэтгэгдэл нөлөөлөх эм, тэдгээрийн түүхий эдийг олж авсан үйлдлийг гэмт хэрэгт тооцогүй болсон. -Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд энэ төрлийн бодисыг улсын хил нэвтрүүлсэн үйлдлийг шинээр хуульчилсан. /Энэ үйлдлийг одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Эрүүгийн хуулийн 188 дугаар зүйлд заасан./ -Энэ гэмт хэргийг хуулийн этгээд үйлдсэн бол онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасан. -Олон Улсын жишгийн дагуу энэ төрлийн гэмт хэрэгт оногдуулах ялын бодлогыг чангатгасан.	192 дугаар зүйл. Мансууруулах болон сэтгэгдэл нөлөөлөх эм, бэлдмэл, бодисыг хууль бусаар бэлтгэх, олж авах, хадгалах, тээвэрлэх, илгээх, борлуулах 192.1. Мансууруулах буюу сэтгэгдэл нөлөөлөх эм, бэлдмэл, бодисыг борлуулах зорилгогүйгээр хууль бусаар бэлтгэсэн, олж авсан, хадгалсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 192.2. Мансууруулах буюу сэтгэгдэл нөлөөлөх эм, бэлдмэл, бодисыг борлуулах зорилгоор хууль бусаар бэлтгэсэн, хадгалсан, тээвэрлэсэн, илгээсэн, худалдсан бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	20.10 дугаар зүйл. Мансууруулах бодис, сэтгэгдэл нөлөөлөх эм, бэлдмэлийг хууль бусаар ашиглах 1. Хориглосон мансууруулах бодис болон сэтгэгдэл нөлөөлөх эм, тэдгээрийн түүхий эдийг худалдаалах зорилгогүйгээр хууль бусаар бэлтгэсэн, хадгалсан, бусдад өгсөн бол нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 2. Мансууруулах бодис, сэтгэгдэл нөлөөт эм, тэдгээрийн түүхий эдийг худалдаалах зорилгоор хууль бусаар олж авсан, бэлтгэсэн, боловсруулсан, хадгалсан, тээвэрлэсэн, илгээсэн, худалдсан бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.
Хорих ялын доод хэмжээ 3 жилээр багасч, дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.	Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.			
Хорих ялын доод хэмжээ 5 жил, дээд хэмжээ 3 жилээр тус тус багассан.	Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.			

	3.Энэ гэмт хэргийг: 3.1.байнга тогтвортой үйлдсэн; 3.2.улын хилээр нэвтрүүлсэн; 3.3.зохион байгуулалттай гэмт бүлэг үйлдсэн бол таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 4.Энэ гэмт хэргийг хуулийн этгээд үйлдсэн бол тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа явуулах эрхийг хасч, хоёр зуун мянган тооцооны нэгжээс дөрвөн зуун мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох ял шийтгэнэ. Тайлбар: -энэ зүйлд заасан гэмт хэрэг үйлдэж, мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөт бодис эсхүл эдгээртэй адилтгах зүйлийг сайн дураараа шилжүүлэн өгсөн, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх эм бэлдмэл, тэдгээртэй адилтгах зүйлийн хууль бус эргэлттэй холбоотой гэмт хэргийг илрүүлэх, эсхүл таслан зогсооход идэвхтэй туслалцаа үзүүлсэн, түүнийг үйлдсэн хүнийг илчилсэн, гэмт хэрэг үйлдэж олсон эд хөрөнгийг илрүүлсэн хүнийг эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлнө. Мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөлөх бодис эсхүл эдгээртэй адилтгах зүйлийг мөрдөн шалгах ажиллагааны үед гаргуулан авсныг сайн дураараа шилжүүлэн өгсөнд тооцохгүй.	илгээсэн, борлуулсан бол таваас дээш найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 192.3.Энэ хуулийн 192.2-т заасан хэргийг: 192.3.1.онц их хэмжээгээр; 192.3.2.насанд хүрээгүй хүн оролцуулж; 192.3.3.онц аюултай гэмт хэрэгтэн; 192.3.4.давтан; 192.3.5.урьдчилан үгсэж тохиролцсон буюу зохион байгуулалттай бүлэг, гэмт бүлэглэл үйлдсэн бол арваас дээш арван таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: /хуулийн этгээд үйлдсэн бол/ тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа явуулах эрхийг хасч, хоёр зуун мянган тооцооны нэгжээс дөрвөн зуун мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох ял шийтгэнэ.	Харьцуулах боломжгүй. Одоогийн Эрүүгийн хуульд этгээдэд эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэх заагаагүй.
--	--	--	--	---

10.	12.1 дүгээр зүйл. Хүчиндэх 1. Хохирогчийн хүсэл зоригийн эсрэг хүч хэрэглэж, хүч хэрэглэхээр заналхийлж, эсхүл сэтгэцийн өвчтэй, согтуурсан, мансуурсан, сэтгэцийн үйл ажиллагаа нь түр сарнисан, бусад өвчтөл хамгаалах, эсэргүүцэл үзүүлэх чадваргүй, эсхүл эд хөрөнгө, байдлын улмаас эрхшээлдээ байгаа хүчээр байгааг далимдуулан хүчээр бэлгийн харьцаанд орсон, эсхүл бэлгийн харьцааны шинжтэй хүч хэрэглэсэн үйлдэл хийсэн бол нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 2. Энэ гэмт хэргийг: 2.1. арван дөрвөөс дээш арван найман насанд хүрээгүй хүүхдийг хүчиндсэн; 2.2. бүлэглэсэн; 2.3. гэр бүлийн хамаарал бүхий харилцаатай хүнийг хүчиндсэн; 2.4. хохирогчийг жирэмсэн болгосон; 2.5. хохирогчид бэлгийн замын халдварт өвчин халдаасан; 2.6. Энэ зүйлд заасан гэмт хэргийг хоёр эхүл түүнээс дээш хүний эсрэг үйлдсэн, эсхүл урьд энэ бүлэгт заасан гэмт хэргийг үйлдэж гэм буруугайд тооцогдож байсан; 2.7. харгис хэрцгий аргаар, бие махбодийн болон сэтгэл санааны шаналал, зовиур	126 дугаар зүйл. Хүчиндэх 126.1. Хохирогчид хүч хэрэглэж буюу хүч хэрэглэхээр заналхийлэх, эсхүл бусдын биеэ хамгаалж чадахгүй байдлыг далимдуулан хурыцал үйлдсэн бол таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 126.2. Энэ хэргийг: 126.2.1. хохирогчийг тохуурхан даажигнаж, зовоон тарчлааж; 126.2.2. хүндэвтэр буюу хүнд гэмтэл учруулж; 126.2.3. давтан; 126.2.4. насанд хүрээгүй хүнийг; 126.2.5. албан тушаал, эд хөрөнгийн болон өөр байдлаар эрхшээлдээ байгаа хүнийг; 126.2.6. бүлэглэж буюу урьдчилан үгсэж тохиролцсон бүлэг үйлдсэн бол таваас дээш арван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 126.3. Энэ хэргийг онц аюултай гэмт хэрэгтэн, зохион байгуулалттай бүлэг, гэмт бүлэглэл үйлдсэн, уг хэргийн улмаас хүний амь нас хохирсон, бусад хүнд хор уршиг учирсан, эсхүл бага насны, өөрөөр хэлбэл арван дөрвөн насанд хүрээгүй хүүхдийг хүчиндсэн бол арван таваас дээш хорин таван жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл цаазаар авах ял шийтгэнэ.	- "Хүсэл зоригийн эсрэг" гэж субьектив талын шинжийг тусгаж өгсөн. - Хүчиндэх гэмт хэргийг үйлдэх аргыг "хүч хэрэглэж, хүч хэрэглэхээр заналхийлж, эсхүл сэтгэцийн өвчтэй, согтуурсан, мансуурсан, сэтгэцийн үйл ажиллагаа нь түр сарнисан, бусад өвчний улмаас биеэ хамгаалах, эсэргүүцэл үзүүлэх чадваргүй, эсхүл эд хөрөнгө, албан тушаал, бусад нөхцөл байдлын улмаас эрхшээлдээ байгааг далимдуулах" гэж диспозицид дэлгэрэнгүй хуульчилсан. Ингэснээр практик энэ төрлийг хэрэг хянан шийдвэрлэхэд тулгамдаж буй олон асуудлыг шийдвэрлэх боломж бүрдэнэ. - "хохирогчийг жирэмсэн болгосон"- тохиолдолд хүндрүүлэхээр заасан нь дэвшилттэй алхам болсон. Учир нь гэр бүлийн болон бусад хүрээнд үйлдэгдэж буй энэ гэмт хэргийн улмаас хохирогч жирэмсэн болох тохиолдолд цөөнгүй байдаг. Энэ тохиолдолд гэмт этгээдэд хүлээлгэх эрүүгийн хариуцлагыг хүндрүүлэх нөхцөл болдоггүй, ял завшуулж байсан. - Хуулийн төслийн тайлбар хэсэгт: -хүчиндэх гэмт хэргийн хохирогч нь бэлгийн	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: арван хоёр жилээс хорин жил хүртэл хугацаагаар, эсхүл бүх насаар хорих ял шийтгэнэ. Хорих ялын доод хэмжээ 3 жилээр багасч, дээд хэмжээ мөн 2 жилээр багассан. Хорих ялын доод хэмжээ 3 жилээр багасч, дээд хэмжээ мөн 5 жилээр багассан. Цаазаар авах ялын төсөл хасагдаж, бүх насаар нь хорих ял шийтгэхээр заасан.
-----	---	--	--	--

	үсгэж, тохуурхан доромжилж үйлдсэн бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 3.Энэ гэмт хэргийн улмаас ураг зулбасан, эсхүл арван зургаан насанд хүрээгүй хүнийг жирэмсэн болгосон бол таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 4.Энэ гэмт хэргийг бага насны хүүхдийн эсрэг үйлдсэн, эсхүл хохирогч нас барсан бол арван хоёр жилээс хорин жил хүртэл хугацаагаар, эсхүл бүх насаар хорих ял шийтгэнэ. Тайлбар: - хүчиндэх гэмт хэргийн хохирогч нь бэлгийн халдашгүй байдал нь зөрчигдсөн аль ч хүйсийн хүн байж болно. - бага насны хүүхдийн эсрэг энэ гэмт хэргийг үйлдсэнд тооцход энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан аргаар үйлдсэн байхыг шаардахгүй” гэж заасан нь хүйсийн ялгаваргүйгээр хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлыг хамгаалах боломжийг бүрдүүлж байна. - Хуулийн төслийн тайлбар хэсэгт: -бэлгийн харьцааны шинжтэй хүч хэрэглэсэн үйлдэл гэж хохирогчийн биеийн аль нэг хэсэгт бэлэг эрхтнээ оруулсан, эсхүл хохирогчийн бэлэг эрхтэнд өөрийн бусад эрхтэн, эсхүл өөр зүйл оруулсныг ойлгоно” гэж заасан нь хохирогчийн хүсэл зоригийн эсрэг хуульд заасан аргаар бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдалд халдсан үйлдлийг бэлгийн дүр хүслээ ёс бусаар хангах гэмт хэргээр зүйлчилж, гэмт этгээдэд ял завшуулж байсан буруу тогтолцоог өөрчилж, олон улсын жишигт нийцсэн алхам болсон.	халдашгүй байдал нь зөрчигдсөн аль ч хүйсийн хүн байж болно. -бага насны хүүхдийн эсрэг энэ гэмт хэргийг үйлдсэнд тооцоход энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан аргаар үйлдсэн байхыг шаардахгүй” гэж заасан нь хүйсийн ялгаваргүйгээр хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлыг хамгаалах боломжийг бүрдүүлж байна. - Хуулийн төслийн тайлбар хэсэгт: -бэлгийн харьцааны шинжтэй хүч хэрэглэсэн үйлдэл гэж хохирогчийн биеийн аль нэг хэсэгт бэлэг эрхтнээ оруулсан, эсхүл хохирогчийн бэлэг эрхтэнд өөрийн бусад эрхтэн, эсхүл өөр зүйл оруулсныг ойлгоно” гэж заасан нь хохирогчийн хүсэл зоригийн эсрэг хуульд заасан аргаар бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдалд халдсан үйлдлийг бэлгийн дүр хүслээ ёс бусаар хангах гэмт хэргээр зүйлчилж, гэмт этгээдэд ял завшуулж байсан буруу тогтолцоог өөрчилж, олон улсын жишигт нийцсэн алхам болсон.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс хорин дөрвөн мянган тооцооны нэгжтэй	Баривчлах ялын төрлийг хассан.
11.	17. дүгээр зүйл. Хөрөнгө завших, үрэгдүүлэх 1.Бусдын итгэмжлэн хариуцуулсан эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхийг завшсан	150 дугаар зүйл. Бусдын эд хөрөнгийг завших,үрэгдүүлэх 150.1.Аж ахуйн нэгж, байгууллага иргэдийн амчийг	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг зуун тооцооны нэгжээс хорин дөрвөн мянган тооцооны нэгжтэй	Баривчлах ялын төрлийг хассан.

	үрэгдүүлсэн бол нэг зуун тооцооны нэгжээс хорин дөрвөн мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэг сараас таван жил хүртэл хугацаагаар гэрийн хорионд байлгах, эсхүл нэг сараас таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	итгэмжлэгдэн хариуцсан этгээд завшсан буюу үрэгдүүлсний улмаас бага бус хэмжээний хохирол учирсан бол тодорхой албан тушаал эрхлэх, үйл ажиллагаа явуулах эрхийг гурван жил хүртэл хугацаагаар хасах буюу хасахгүйгээр хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэгжээс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ.	хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасныг хассан. -Албан тушаалын байдлаа ашиглаж энэ гэмт хэргийг үйлдсэн бол хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасан.	хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэг сараас таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: арван мянган тооцооны нэгжээс дөчин мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ нэг жилээр, дээд хэмжээ 3 жилээр нэмэгдсэн. Баривчлах ялын төрөл хасагдсан.
	2.Энэ гэмт хэргийг: 2.1.албан тушаалын байдлаа ашиглаж үйлдсэн; 2.2.хүний эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхэд ноцтой хохирол учруулсан, 2.3.их хэмжээний хохирол учруулсан бол арван мянган тооцооны нэгжээс дөчин мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 3.Энэ гэмт хэргийг зохион байгуулалттай гэмт бүлэг үйлдсэн бол хорин дөрвөн мянган тооцооны нэгжээс жаран мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	150.2.Энэ хэргийг давтан буюу бүлэглэж үйлдсэн, энэ хэргийн улмаас бусдад үлэмж хэмжээний хохирол учирсан бол тодорхой албан тушаал эрхлэх, үйл ажиллагаа явуулах эрхийг таван жил хүртэл хугацаагаар хасах буюу хасахгүйгээр гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 150.3.Энэ хэргийн улмаас бусдад их буюу онц их хэмжээний хохирол учирсан бол эд хөрөнгийг хурааж, таваас дээш арван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.		Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: хорин дөрвөн мянган тооцооны нэгжээс жаран мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ өөрчлөгдөөгүй, дээд хэмжээ 2 жилээр нэмэгдсэн. Зөвхөн хорих ял шийтгэхээр заасан бол төсөлд торгох ялын төрлийг шинээр нэмсэн.
12.	10.4 дүгээр зүйл. Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 1.Эд хөрөнгө, албан тушаал, бусад нөхцөл байдлын улмаас эрхшээллээ байгаа хүнийг	95 дугаар зүйл. Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95.1.Эд хөрөнгө, албан тушаалын болон өөр байдлаар эрхшээлдээ байгаа болон өөр бусад хүмүүстэй харгис хэргийг	Хэлбэрийн бүрэлдэхүүнтэйгээр хуульчилсан. Тухайлбал, "...улмаас амиа хорлоход гарцаагүй хүргэсэн бол..." гэж төсөлд гэж заасан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ нэг жилээр багассан бол дээд хэмжээ өөрчлөгдөөгүй.

байнга хүчирхийлсэн, доромжилсон, зодсон, тамлан зовоосон, айлган сүрдүүлсний улмаас амиа хорлоход гарцаагүй хүргэсэн бол нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	харьцсан буюу нэр төр, алдар хүндийг нь байнга гутаан доромжилсны улмаас хохирогч амиа хорлосон бол хоёроос таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	203 дугаар зүйл. Ан агнуурын тухай хууль тогтоомж зөрчих 203.1.Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагт болон хориотой үед, хориглосон арга, зэвсэг, хэрэгслээр ан амьтан агнасан, барьсны улмаас үлэмж хэмжээний хохирол учирсан, ховор ан амьтанг зохих зөвшөөрөлгүйгээр агнасан, барьсан, тэжээж гаршуулсан,тэдгээрийн түүхий эдийн зүйлийг хадгалсан, худалдсан, худалдан авсан, тээвэрлэсэн бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 203.2.Энэ хэргийн улмаас их буюу онц их хэмжээний хохирол учирсан, нэн ховор ан амьтан агнасан, барьсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуун тавин нэгээс хоёр зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх	-амьтны гаралтай түүхий эд, зүйлийг гадаад улсад гаргасан, ховор амьтны чихмэл, эд эрхтэн, тэдгээрийн гаралтай түүхий эдийн цуглуулга хийх үйлдлийг энэ зүйлд гэмт хэрэгт тооцсон. Ховор амьтныг улсын хилээр хууль бусаар нэвтрүүлсэн бол одоогийн хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Эрүүгийн хуулийн 175 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгээр эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэдэг. -Энэ гэмт хэргийг хуулийн этгээд үйлдсэн бол онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд хуульчилж, тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа явуулах эрхийг хасч, хоёр зуун мянган тооцооны нэгжээс дөрвөн зуун мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох ял шийтгэхээр заасан.	Үндсэн бүрэлдэхүүн: дөрвөн мянга зургаан зуун далан тооцооны нэгжээс хорин дөрвөн мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл таван жил хүртэл хугацаагаар хорионд байлгах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ өөрчлөгдөөгүй, дээд хэмжээ 2 жилээр нэмэгдсэн. Торгох ялын доод хэмжээ өөрчлөгдөөгүй, дээд хэмжээ 2 дахин нэмэгдсэн. Баривчлах ялын төрөл хасагдсан.
13.			Хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн: арван мянган тооцооны нэгжээс дөчин мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	Хорих ялын доод хэмжээ нэг жилээр багасч, дээд хэмжээ 3 жилээр нэмэгдсэн. Торгох ялын доод хэмжээ 1.5 дахин багасч, дээд хэмжээ 2 дахин нэмэгдсэн.	

	амьдрах орчныг алдагдуулсан тэдгээрийн түүхий эдийг бэлтгэсэн, тээвэрлэсэн, хадгалсан, худалдсан, худалдан авсан, гадаад улсад гаргасан, ховор амьтны чихмэл, түүхий эд, эд эрхтэн, тэдгээрийн гаралтай түүхий эдийн цуглуулга хийсэн бол арван мянган тооцооны нэгжээс дөчин мянган тооцооны нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл гурваас дээш таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.		
14.	Булаах гэмт хэрэг Эрүүгийн хуулийн төсөлд тусгагдаагүй. Харин бусдын эд хөрөнгийг хүч хэрэглэхгүйгээр булаах үйлдлийг дээрэмдэх гэмт хэргийн үндсэн бүрэлдэхүүнд заасан.	146 дугаар зүйл. Бусдын эд хөрөнгийг булаах 146.1.Бусдын эд хөрөнгийг хүч хэрэглэхгүйгээр булаасны улмаас бага бус хэмжээний хохирол учирсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл нэгээс гурван сар хүртэл хугацаагаар баривчлах ял шийтгэнэ. 146.2.Энэ хэргийг давтан бүлэглэж буюу урьдчилан үгсэж тохиролцсон бүлэг, нийтэд		

	учирсан гамшигт байдал, хохирогчийн эд хөрөнгөө хамгаалж чадахгүй байдлыг далимдуулж үйлдсэн, түүнчлэн энэ хэргийн улмаас үлэмж хэмжээний хохирол учирсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс хоёр зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл гурваас таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.	учирсан гамшигт байдал, хохирогчийн эд хөрөнгөө хамгаалж чадахгүй байдлыг далимдуулж үйлдсэн, түүнчлэн энэ хэргийн улмаас үлэмж хэмжээний хохирол учирсан бол хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавин нэгээс хоёр зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гурваас дээш зургаан сар хүртэл хугацаагаар баривчлах, эсхүл гурваас таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.			Үндсэн болон хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасан хорих ялын хэмжээ өөрчлөгдөөгүй. Харин энэ гэмт хэргийн хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасан цаазаар авах ялыг хасч, бүх насаар нь хорих ялын төрлийг нэмсэн.
15.	10.1 дүгээр зүйл. Хүнийг алах 1. Хүнийг алсан бол арван жилээс арван таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 2. Хүнийг: 2.1. онц харгис хэрцгийгээр; 2.2. олон хүний амь бие, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд хохирол учруулж болох аргаар; 2.3. захиалгаар; 2.4. өөр гэмт хэргийг нуун далдлах, хялбарчлах зорилгоор; 2.5. өөртөө болон бусдад эдийн, эдийн бус ашигтай байдал бий болгох зорилгоор; 2.6. хоёр, түүнээс олон хүнийг; 2.7. хохирогчийн биеэ хамгаалж чадахгүй, эсхүл бага насны хүүхэд, эсхүл жирэмсэн болохыг мэдсээр байж; 2.8. гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэж; 2.9. хүнийг эрхэлж буй ажил, албан үүрэгтэй нь холбогдуулж,	91 дүгээр зүйл. Хүнийг санаатай алах 91.1. Энэ хуулийн 91.2-т заасан хүндрүүлэх нөхцөл байдалгүйгээр хүнийг санаатай алсан бол арваас дээш арван таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. 91.2. Хүнийг: 91.2.1. шунахайн сэдэлтээр; 91.2.2. танхайн сэдэлтээр; 91.2.3. өс хонзонгоор; 91.2.4. захиалгаар; 91.2.5. хохирогчийн цус, эд, эрхтэнийг ашиглах зорилгоор; 91.2.6. өөр гэмт хэргийг нуун далдлах буюу хялбарчлах зорилгоор; 91.2.7. уулгалан довтлох буюу дээрэмдэх хэргийг үйлдэхдээ; 91.2.8. хүн хулгайлах буюу бусдыг барьцаанд авах гэмт хэрэг үйлдэхдээ; 91.2.9. онц аюултай гэмт	- Хүнийг шунахайн, танхайн, өс хонзонгийн сэдэлтээр санаатай алсан бол хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасныг хассан. Учир нь практикт гэмт хэргийн бүрэлдэхүүний субъектив талын шинжийг тогтооход бэрхшээлтэй байдаг, гэмт этгээдийн субъектив талд төдийлөн анхаарал хандуулалгүйгээр гэмт үйлдэл, эс үйлдэхүүд анхаардаг олон улсын жишгийг харгалзсан. - Энэ гэмт хэргийг онц аюултай гэмт хэрэгтэн үйлдсэн, даван үйлдсэн бол хүндрүүлэх бүрэлдэхүүнд заасныг хассан. - гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэж, эрүүдэн шүүж, үзэл бодол, арьсны өнгө, үндэс угсаа, шашин шүтлэг, бэлгийн болон хүйсийн чиг баримжаагаар нь үзэн ядаж алсан хүндрүүлэх		

эсхүл түүний ойр дотны хүнийг; 2.10.зохион байгуулалттай гэмт бүлгийн гишүүн зохион байгуулалттай гэмт үйл ажиллагааныхаа явцад; 2.11.бүлэглэж; 2.12.эрүүдэн шүүж; 2.13.цус, эд, эрхтэнийг авах зорилгоор; 2.14.үзэл бодол, арьсны өнгө, үндэс угсаа, шашин шүтлэг, бэлгийн болон хүйсийн чиг баримжаагаар нь үзэн ядаж алсан бол арван таван жилээс хорин жил хүртэл хугацаагаар, эсхүл бүх насаар нь хорих ял шийтгэнэ. Тайлбар: - Энэ хуульд заасан бага насны хүүхэд гэж арван дөрвөн насанд хүрээгүй хүнийг ойлгоно.	хэрэгтэн; 91.2.10.хүнийг санаатай алах гэмт хэргийг давтан үйлдсэн /энэ хуулийн 93 дугаар зүйл хамаарахгүй/ 91.2.11.бүлэглэж, урьдчилан үгсэж тохиролцсон бүлэг, зохион байгуулалттай бүлэг, гэмт бүлэглэл; 91.2.12.онц харгис хэрцгий аргаар; 91.2.13.нийтэд аюултай аргаар; 91.2.14.хохилогчийг жирэмсэн болохыг мэдсээр байж; 91.2.15.хохилогчийг биеэ хамгаалж чадахгүй байгааг мэдсээр байж; 91.2.16.хоёр буюу түүнээс олон хүнийг; 91.2.17.албаны үйл ажиллагаа буюу олон нийтийн үүргээ биелүүлж байгаатай нь холбогдуулан хүнийг өөрийг нь буюу түүний ойрын төрөл, садангийн хүнийг алсан бол арван таваас дээш хорин таван жил хүртэл хугацаагаар хорих, эсхүл цаазаар авах ял шийтгэнэ.	бүрэлдэхүүнд хуульчилсан.	
--	---	----------------------------------	--

Жич: Монгол Улсад бүртгэгдсэн гэмт хэргийн бүтцэд эзлэх хувийн жинг тогтоохдоо ЦЕГ-ын Мэдээлэл судалгааны төвийн "2014 онд улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн статистик мэдээ"-г ашиглав. Эх сурвалж: <http://www.police.gov.mn/news/list/type/18/menuid/11>

МОНГОЛ УЛСЫН ЭРҮҮГИЙН ХУУЛИЙН ТУСГАЙ АНГИ

(ХАРЬЦУУЛАЛТ)

2015.02.13

№	Монгол Улсын Эрүүгийн хууль (2002 он)	Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн төсөл	Шинэчлэн боловсруулсан байдал	Ялын интервалын өөрчлөлт	Тайлбар, үндэслэл